

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

S. Sayısı : 61

**1615 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi
Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu.
(1/480)**

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik

Dairesi Başkanlığı

Sayı : K.K.T.D. 18/101-

1707/03128

27 . 4 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 27.4.1984 tarihinde kararlaştırılan «1615 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ektli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

GENEL GEREKÇE

1615 sayılı Gümrük Kanununun 65 inci maddesinin 6 ncı fıkrası ithal eşyasının gümrük vergisine esas olacak kıymetinin Türk parası olarak beyanını mecburî kılarak, fatura ve diğer belgelerde yazılı yabancı paraların vergi ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihte yürürlükte olan kurlara göre Türk parasına çevrileceğini öngörmüştür.

1 Mayıs 1981 tarihinden itibaren günlük kur uygulamasına geçilmesi ve Merkez Bankasınca ithalata uygulanacak kurların resmî yayın organlarında yayınlanmaması sonucu vergi tahakkukları sağlıklı yapılamamakta ve beyanın bağlayıcı olması nedeniyle de zaman, zaman vergi mükellefleri hakkında cezaî müeyyideler uygulanmaktadır. Aksaklıkların giderilmesi, hizmetin süratli ve sağlıklı olarak yürütülmesi maksadıyla kurların Bakanlıkça tespiti uygun görülmüştür.

Memleketin iktisadî faaliyetine veya fevkalade ihtiyaçlarına yarayan eşyanın vergilerini, teminata bağlamak şartıyla en çok 6 ay süre ile ertelemeye Gümrük ve Tekel Bakanlığı yetkili bulunduğuandan malî sıkıntıda olan vergi mükellefleri 6 ay süre ile vergi erteleme aldıktan sonra çok zor durumda olduklarını ileri sürerek 6183 sayılı Kanunun 48 nci maddesinde öngörülen 2 yıllık vergi tecili imkânlarından da yararlanmak istemektedirler.

Bu kabil sapmaların önlenmesi, formalitelerin basitleştirilmesi ve işlemlerin bütünlüğü bakımından 6 aylık erteleme süresinin en çok bir yıla çıkarılması ve gümrüklerce alınan vergi ve resimlerin 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil edilmemesi gerekli bulunmuştur.

Genel ve katma bütçeli idarelerle Kamu İktisadî Teşebbüslerine, yolcu eşyası ile müsadereyi keskinleşen kaçak eşyanın satıştan önce tahsisine imkân tanıdığı halde gümrüklerde külliyetli miktarda bulunan, sahip ve taşıyıcılarının serbest iradeleriyle gümrüğe terk edilen taşıt araçlarının tahsisine dair anılan maddede bir hüküm bulunmaması sebebiyle kamu kuruluşlarına bu kabil taşıt araçlarının tahsisi yapılamamaktadır.

Bilindiği gibi Devlet hizmetlerinin yurdun en ücra köşelerine kadar ulaştırılmasında taşıt araçları önemli rol oynamaktadır. Taşıt ihtiyaçlarının bir miktarının, Hazineye yük getirmeksizin ve Devlet İhale Kanunu hükümleri tatbik edilmeden gümrükten tahsis yoluyla sağlanması, kamu kurum ve kuruluşlarınca hizmetin verimli, süratli ve ekonomik şekilde yürütülmesini sağlayacaktır.

Sözü edilen taşıt araçlarının mezkûr kuruluşlara ücretsiz olarak tahsisi imkânı getirilmiş ve ücretsiz tahsisi ne şekilde yapılacağı hususunun Yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür. Bu suretle tahsis edilen taşıt araçlarından herhangi bir vergi, resim, harç, ardiye ücreti ve diğer hizmetler karşılığı ücret alınmaması yoluna gidilmiştir.

1615 SAYILI GÜMRÜK KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN TASARISININ MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — 1615 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasının son bendi 18.4.1983 günlü 2817 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırıldığından işlerliği kalmayan 12 nci maddenin 1/a fıkrasının son paragrafının da yürürlükten kaldırılması uygun görülmüştür.

Madde 2. — 1615 sayılı Gümrük Kanununun 65 inci maddesinin 6 ncı fıkrası ithal eşyasının gümrük vergisine esas olacak kıymetinin Türk parası olarak beyanını mecburî kılarak, fatura ve diğer belgelerde yazılı yabancı paraların vergi ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihte yürürlükte olan kurlara göre Türk parasına çevrileceği öngörülmüştür.

1 Mayıs 1981 tarihinden itibaren günlük kur uygulamasına geçilmesi, kurların Merkez Bankasından zamanında alınamaması, keza Merkez Bankasınca her gün uygulanacak kurların resmî yayın organlarında verilmemesi sonucu vergi tahakkukları sağlıklı yapılamamakta ve beyanın bağlayıcı olması nedeniyle de vergi mükellefleri hakkında cezaî müeyyideler uygulanmaktadır.

Bu kabil aksaklıkların giderilmesi, süratli ve sağlıklı bir iş akışının temin edilebilmesi için ithalatta günlük kur uygulamasından vazgeçilerek, Merkez Bankasınca yayınlanan Resmî Kambiyo Satış Kurları esas alınarak ithalatta uygulanacak kurların Bakanlıkça tespit edilip Resmî Gazetede yayımlanması öngörülmüştür.

Madde 3. — 1615 sayılı Gümrük Kanununun 73 üncü maddesi vergilerin ödeme şeklini tayin ve tespit etmiştir. Asıl olan gümrük vergilerinin peşin olarak ödenmesidir.

Ancak malî sıkıntıda olan vergi mükellefleri Kanunun 74 üncü maddesine göre 6 ay süre ile vergi ertelenmesi almakta ve bilahare çok zor durumda olduklarını ileri sürerek 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde öngörülen 2 yıllık vergi tecil imkânlarından da yararlanmak istemektedirler.

Vergi mükellefleri için ayrıca tecil talebinde bulunmalarının sebebi ise 74 üncü madde ile öngörülen 6 aylık erteleme süresinin kısalığından kaynaklanmaktadır.

Bu kabil sapmaların önlenmesi ve formalitelerin daha da basitleştirilmesi bakımından Kanunun 74 üncü maddesinde belirtilen 6 aylık erteleme süresinin en çok bir yıla çıkarılması gümrüklerce alınan vergi ve resimlerin 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil edilememesi suretiyle işlemlerde bir bütünlük sağlanması hükmü getirilmiştir.

Madde 4. — Gümrük denetimindeki yerlerde bulunan müsaderesi kesinleşmiş olan, bekleme müddetleri sebebiyle gümrüğe terkedilmiş sayılan veya sahip veya taşıyıcılarının serbest iradeleri ile gümrüğe terkedilen her türlü nakil vasıtalarının satıştan önce, Yönetmelikte belirtilecek esaslara göre genel ve katma bütçeli dairelerle Kamu İktisadî Teşebbüslerine ve belediyelere herhangi bir vergi, resim, harç, ardiye ücreti ve diğer hizmetler karşılığı ücret alınmadan ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla parasız verilmesi öngörülmektedir. Depolarda birikmiş bu çeşit taşıtların Tüzük kapsamına alınmadan yönetmelik hükümlerine göre tasfiyesi imkânı sağlanmaktadır.

Madde 5, 6. — Yürürlük ve yürütme hükümleridir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/480
Karar No. : 22

24 . 5 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 27 Nisan 1984 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve 30 Nisan 1984 tarihinde Komisyonumuza havalesi yapılan «1615 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı», 23 Mayıs 1984 günlü 27 nci birleşimde Hükümet temsilcilerinin de katılımıyla görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, 1.5.1981 tarihinden itibaren her gün Merkez Bankasınca tespit edilen döviz kurları Resmî Gazetede yayınlanmaktadır. Ancak, bankalara yönelik bu yayın dışında kalan ithalatta uygulanacak döviz kuruna ilişkin ayarlama ise resmî yayın organlarında yayınlanmaması yüzünden gümrüklerde, ithalatçılar ile gümrük idareleri arasında ihtilaflara yol açmaktadır.

Tasarı ile, gümrüklerde idare ve ithalatçı arasındaki sözkonusu ihtilafları önlemek ve işlemlere hız kazandırmak amacıyla, Merkez Bankasının resmî satış kurları esas alınarak gümrüklerde ithalata uygulanacak döviz kurlarının Maliye ve Gümrük Bakanlığınca ilanı suretiyle soruna çözüm getirilmesi istenmektedir. Ayrıca, gümrük vergilerinin tecili ve taksitlendirilmesine ilişkin yeni düzenleme getiren tasarıda, genel ve katma bütçeli dairelerle kamu kurum ve kuruluşları yanında, belediyelerin istek belirtmeleri halinde gümrüklerdeki mallardan Hazineye yük teşkil etmeyecek bir şekilde faydalandırılmaları da öngörülmektedir.

Tasarının görüşülmesi sırasında söz alan üyeler, tasarının gümrük işlemlerine hız kazandıracağını vurgularken, tasarı ile öngörülen gümrüklerde uygulanacak döviz kurlarının ilanının Maliye ve Gümrük Bakanlığının yeni sorunlarla karşılaşmasına yol açacağını ifade etmişler, ayrıca tahsis edilecek malların kapsamı genişletilerek, bu kapsama iş makinelerinin de dahil edilmesinin yerinde olacağını belirtmişlerdir. Yapılan görüşmelerden sonra tasarı ve gerekçesi benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1, 2 ve 3 üncü maddeleri aynen,

Çerçeve 4 üncü madde ile 1615 sayılı Gümrük Kanununun 2817 sayılı Kanunla değişik 141 inci maddesine eklenen fıkrada yer alan «... her türlü nakil vasıtaları...» ibaresinden sonra «... ile yönetmelikte bakanlıkça tespit edilecek her türlü iş makineleri...» ibaresi eklenmek suretiyle yeniden düzenlenerek,

Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 5 ve 6 ncı maddeleri ise aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Metin Emiroğlu</i> Malatya	Sözcü <i>Alaattin Fırat</i> Muş	Kâtip Üye <i>Kadir Demir</i> Konya
<i>Mehmet Deliceoğlu</i> Adıyaman	<i>Aydın Güven Gürkan</i> Antalya	<i>Nabi Sabuncu</i> Aydın
<i>M. Fenni İslimyeli</i> 2, 4 üncü maddelere muhalifim. Balıkesir	<i>Ahmet Şamil Kazokoğlu</i> Bolu	<i>İlhan Aşkın</i> Bursa
<i>Onural Şeref Bozkurt</i> Çanakkale	<i>Ünal Akkaya</i> Çorum	<i>Ahmet Sarp</i> 4 üncü maddeye karşıyım. Diyarbakır

Türkân Turgut Arıkan
Edirne

Metin Yaman
Erzincan

İlhan Aras
Erzurum

Togay Gemalmaz
Erzurum

Mustafa Rifki Yaylalı
Erzurum

M. Hayri Osmanlıoğlu
Gaziantep

Ihsan Gürbüz
Hatay

İbrahim Fevzi Yaman
Isparta

Tülay Öney
4 üncü maddeye karşıyım.
İstanbul

Fikret Ertan
İzmir

Cengiz Tuncer
Kayseri

Mehmet Budak
Kırşehir

İsmet Ergül
Kırşehir

C. Tayyar Sadıklar
Muhalefet şerhimi eklidir.
Çanakkale

Haydar Özalp
Niğde

Fehmi Memişoğlu
Rize

Fahrettin Kurt
Trabzon

Ferit Melen
Tümüne karşıyım.
Van

MUHALEFET ŞERHİ

2 nci maddede bahis konusu kurların Bakanlıkça tespiti sakıncalıdır. Bunun yerine Merkez Bankasınca ilan edilen esas kurlar alınmalıdır.

3 üncü madde ile 6183'e göre erteleme imkânının kaldırılması doğru değildir. Gümrük Kanunundaki erteleme memleketin ekonomik durumu ile ilgilidir. 6183'de ise mükellefin güç durumu bahis konusudur. Bunlar birbirine karıştırılmamalıdır.

4 üncü madde ile tahsis olayı genişletilmektedir. Genişletilme yerine tahsisin tamamen kaldırılması gerekir.

C. Tayyar Sadıklar
Çanakkale Milletvekili

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1615 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Gümrük Kanununun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1/a) son paragrafı yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Gümrük Kanununun değişik 65 inci maddesinin 6 ncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«6. Eşyanın gümrük vergisine esas olacak kıymetinin Türk parası olarak beyanı mecburidir. Fatura ve diğer belgelerde yazılı yabancı paralar kambyo satış kurları esas alınarak Türk parasına çevrilir. Bu kurlar Bakanlıkça tespit edilerek Resmî Gazetede yayımlanır.»

MADDE 3. — Gümrük Kanununun 74 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 74. — Memleketin ekonomik faaliyetlerine veya fevkalade ihtiyaçlarına yarayan eşyanın vergilerini, teminata bağlamak şartıyla en çok bir yıl süre ile ertelemeye veya taksitlendirmeye Bakanlık yetkilidir.

Gümrüklerce alınan vergi ve resimler 6183 sayılı Kanun hükümlerine dayanılarak tecil edilemez veya takside bağlanamaz.»

MADDE 4. — 1615 sayılı Kanunun değişik 141 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«4. Müsaderesi kesinleşmiş olan, bekleme müddetleri sebebiyle gümrüğe terk edilmiş sayılan veya sahip veya taşıyıcılarının serbest iradeleriyle gümrüğe terk edilen her türlü nakil vasıtaları satıştan önce yönetmelikte belirtilen esaslara göre genel ve katma bütçeli dairelerle Kamu İktisadî Teşebbüslerine ve belediyelere parasız verilebilir. Bu vasıtalar için herhangi bir vergi, resim ve harç ödenmeyeceği gibi ardiye ücreti ile diğer hizmetler karşılığı ücret de tahsil edilmez.»

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

1615 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — 1615 Sayılı Kanunun 2817 sayılı Kanunla değişik 141 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«4. Müsaderesi kesinleşmiş olan, bekleme müddetleri sebebiyle gümrüğe terk edilmiş sayılan veya sahip veya taşıyıcılarının serbest iradeleriyle gümrüğe terk edilen her türlü nakil vasıtaları ile yönetmelikte Bakanlıkça tespit edilecek her türlü iş makineleri, satıştan önce Yönetmelikte belirtilen esaslara göre genel ve katma bütçeli dairelere, Kamu İktisadî Teşebbüslerine ve belediyelere parasız verilebilir. Bu vasıtalar için herhangi bir vergi, resim ve harç ödenmeyeceği gibi ardiye ücreti ile diğer hizmetler karşılığı ücret de tahsil edilmez.»

(Hükümetin Teklifi)

MADDE 5. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Başbakan
T. Özal

27 . 4 . 1984

Devlet Bak. - Başbakan Yrd.
İ. K. Erdem

Devlet Bakanı
K. Oksay

Devlet Bakanı
A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı
S. N. Türel

Devlet Bakanı
A. Tenekeci

Devlet Bakanı V.
K. Oksay

Devlet Bakanı V.
A. Tenekeci

Adalet Bakanı
M. N. Eldem

Millî Savunma Bakanı
Z. Yavuztürk

İçişleri Bakanı
A. Tanrıyar

Dışişleri Bakanı
V. Halefoğlu

Maliye ve Gümrük Bakanı
V. Arıkan

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı V.
A. M. Yılmaz

Bayındırlık ve İskân Bakanı
İ. S. Giray

Sağlık ve Sosyal Yrd. Bakanı
M. Aydın

Ulaştırma Bakanı
V. Atasoy

Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanı
H. H. Doğan

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
M. Kalemli

Sanayi ve Ticaret Bakanı
H. C. Aral

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
C. Büyükbaş

Kültür ve Turizm Bakanı
M. M. Taşcıoğlu